

هنر حل مساله (۱)

صبا عنایتی

دانشجوی ارشد زبان شناسی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی



اتوبوس های خط میدان ولیعصر - پیروزان تقریباً هر بیست دقیقه یکبار سرویس دارند. البته گاهی این زمان ، بیشتر هم طول می کشد. اگر ساعت ۱۰ کلاس داشته باشی باید طوری برنامه ریزی کنی که به سرویس ۹:۲۰ برسی. حال اگر کلاست ۸ شروع شود که این برنامه ریزی سخت تر و فشرده تر خواهد شد.

رسیدن به موقع به کلاس همیشه یک مساله است. یکی از بیشمار مسائلی که در هر روز با آنها زندگی می کنیم. از نظر گلاور مساله زمانی ایجاد می شود که بین حالت فعلی و حالت دلخواه ما فاصله ای ایجاد شود و ما برای برداشتن این مانع، راه حل فوری در دست نداشته باشیم.

توانایی حل مساله ی عمومی از مهم ترین مهارت هایی است که هیچگاه به ما آموخته نمی شود! همه ی آن چیزی که در مدرسه می آموزیم (به نظر می رسد که بیشترین سهم آموزش چه از نظر کیفی و چه کمی در ید قدرتمند مدرسه است، من خودم بعد از دوره ی لیسانس احساس می کردم که از اطلاعاتم کاسته شده است!) توانایی حل مسائل در حوزه های خاص درسی مثل ریاضیات است. اضافه بر این، همان توانایی حل مسائل ریاضی هم فقط درد مسائل درون- ریاضیاتی را دوا می کنند و انتگرال های دوگانه و سه گانه هیچ جای زندگی انگار به کار نمی آیند.

گشتالتی ها از اولین روان شناسانی بودند که نخستین پژوهش ها را در زمینه ی حل مساله انجام دادند. از منظر آنها حل مساله استفاده از تجربیات گذشته برای پیروز شدن بر موقعیت کنونی است.

نیوئل و سایمون از دانشمندان حوزه ی رایانه بودند که گام های بسیار مهمی را در این زمینه برداشتند. هرچند تمرکز شان بر حل مساله در ماشین بود، اما روش های پیشنهادی آنها قابلیت بسط دادن به حوزه ی انسانی را نیز داشت. در نظریه ی آنها به فهم افراد از مساله تاکید می شد و تحلیل وسیله-هدف و خرد کردن مساله به مسائل ریزتر از دستاوردهای آنها است.

در یک تقسیم بندی اولیه می توان مسائل را به دو دسته ی مسائل خوب تعریف شده و بدتعریف شده تقسیم کرد. مساله ی پیدا کردن مجهول ایکس در یک معادله ی تک مجهولی از درجه ی یک، مساله ای خوب تعریف شده است. این مساله تنها یک جواب دارد، یک جواب مشخص. و الگوریتم از پیش تعیین شده ای نیز برای رسیدن به جواب در دست حلال مساله است. اما مساله ی نوشتن یک مقاله برای مجله ی پژوهشگاه یک مساله ی بدتعریف شده است. زیرا نوشتن یعنی کشف مفاهیم و واژه هایی که از قبل برای خود نویسنده نیز آشکار نیست.

ادامه دارد...